

Urovekkende svak rekruttering til vannfagene

Høgskolene og universitetene har startet et nytt studieår. Lydene vi hører fra studiestedene tyder på at søkning og opptak til vannfagene er på det jevne. Dette er urovekkende når vi vet at tilbudet av studiesteder og -plasser på disse fagområdene ikke er stort. Vann- og miljøteknikk er fag ved NTNU og UMB. Ved Høgskolen i Buskerud tilbys 3-årig bachelorutdanning basert på fagbrev. Universitetet i Oslo utdanner hydrologer og limnologer. En del andre studiesteder har også vannfag å tilby, men det som i sum finnes av studietilbud og søkningen til disse, er ikke tilstrekkelig for å sikre nok kvalifisert personell til å løse samfunnets vannutfordringer. De store kullene av VA-ingeniører fra 70-tallet er nær pensjonsalder. Avgangen av kvalifiserte fagfolk blir snart større enn tilgangen.

Uformelle rapporter fra undervisningsmiljøene tyder på at det også er vanskelig å få kvalifiserte lærere til ledige undervisningsstillinger. Fra forskningsmiljøene er rapportene at det er søkere nok til forskerstillingene. Forskningsinstitusjoner henvender seg til et internasjonalt arbeidsmarked og nyter godt av dårlige tider ellers i Europa. I petroleumsrelaterte fag er for eksempel hver annen doktorgradstudent nå utlending. Det er ikke like enkelt å rekruttere kvalifiserte ingeniører til norske småkommuner. Fra oppslag i avisene vet vi at kommunene sliter med å få kvalifiserte VA-ingeniører. Noen har valgt å ansette rørleggere i ingeniørstillinger. Dette kan være en brukbar nødløsning, men med økende krav om stadig mer teknisk utfordrende VALøsninger, må vi også ha ingeniørene med.

Kommunene konkurrerer med konsulentfirmaer som ofte tilbyr bedre lønnsbetingelser og større fagmiljøer. Men ikke alle oppgaver kan løses av konsulenter på oppdrag. De mange

oppgavene som kommunalt ansatte må ivareta på området vannforvaltning og vann- og avløpstjenester, herunder anbudsadministrasjon, krever høy og bred faglig kompetanse. Skal man lære andre fagfolk til å bli ingeniører i kommunene, forutsetter også dette at det er noen der å lære av.

Hva er det som er i spill? Gjenanskaffelsesverdien for norske VA-anlegg alene er på over 1000 milliarder kroner. Denne investeringen må forvaltes, vedlikeholdes og moderniseres. Her ligger vi dårlig an. Norsk Vann har nylig lagt frem en rapport som estimerer investeringsbehovet i disse anleggene til 490 milliarder kroner frem til 2030. Beløpet er omdiskutert, men ingen bestriker at vi snakker om store tall og store verdier. Vi snakker uansett om mange hundre milliarder kroner i etterslep.

Etterslepet er ikke bare et spørsmål om store kronebeløp. Etterslepet har miljøkonsekvenser. Utslippene av forurensende stoffer blir med dårlig vedlikehold større enn de bør være til jord og vann. Konsekvensen vil vi både kunne se og lukte. I spesielle tilfeller vil etterslepet ha helsefarlige konsekvenser. Vi har alt sett noen eksempler på det.

Manglende bevilgninger er bare én side av saken. Som vi allerede har antydnet, tyder mye på at mangel på kompetente fagfolk kan bli den virkelige flaskehalsen fremover. En del kommuner sier det allerede er den viktigste flaskehalsen. Ikke alle utfordringer kan løses med innleid og importert kompetanse og arbeidskraft. Vi må minst ha faglig kvalifiserte og ledere, planleggere, saksbehandlere og bestillere om vi skal unngå feilinvesteringer.

Og det er ikke bare VA-kompetanse det er behov for fremover. Innen hele bredden av vann-

faglige disipliner vil det være stort behov for kompetanse, blant annet i arbeidet med en helhetlig vannforvaltning etter vannforskriften og i arbeidet med å klimatilpasse samfunnet til økte nedbørmengder og økt havnivå. Mange ulike sektorer, offentlige og private aktører, vil ha behov for vannkyndig personell.

Hvem har ansvaret for at vi i fremtiden har tilstrekkelig kvalifiserte fagfolk på vannfagområdene i Norge? Vi konstaterer at ansvaret er pulverisert. Utdanningsdepartementet har fornuftig nok gitt utdanningsinstitusjonene stor grad av autonomi til selv å bestemme sine tilbud.

Interessenter finner vi i foreninger som Norsk Vann, i KS og Norsk kommunalteknisk forening, i Norsk hydrologiråd, i RIF, MEF, Tekna og NITO og flere andre foreninger og sammenslutninger. Vannforeningen har selvsagt også sin plass i dette nettverket. Norsk Vann skal i løpet av 2013 gjøre nye kartlegginger for å oppdatere sin statistikk for antall ingeniører og sivilingeniører i VA-bransjen og prognoser for behovet for VA-ingeniører i årene fremover. Det er behov for at slik kartlegging gjøres på alle de sam-

funnsområder som vil ha behov for vannfaglig kompetanse av ulik karakter, slik at man i sum får et kvalifisert inntrykk av samfunnets behov fremover.

Vannforeningen fyller 50 år i 2014. Det bør være en fin anledning til å markere vannfagene og behovet for kompetanse i disse for å sikre god miljøtilstand i norske vannforekomster, en helhetlig vannforvaltning, et klimatilpasset samfunn og gode VA-tjenester i de neste femti år. I dag er det ikke alltid samfunnets fremtidige behov som bestemmer studietilbudet. Utdanningsdepartementet bør utfordres. Kanskje bør utvist samfunnsansvar fra utdanningsinstitusjoner i form av studietilbud rettet mot klare samfunnsbehov belønnes med ekstra bevilgninger. Vannutdanning er en sikker fremtidsinvestering for vårt eget samfunn. Utviklingsstudier er populære blant dagens studenter. Vannkompetanse er etterspurt i katastrofeområder og utviklingsprosjekter. Alt burde ligge til rette for suksess for de utdanningsinstitusjonene som tar ansvar.

Norsk vannforening

Det er dugg nok
til hvert eneste
gresstrå

Kina